herpy

SKINKAR

Pink-Tongued Lizard

Cyclodomorphus gerrardii

Cyclodomorphus gerrardii är en smal, lugn skink från östra Australien med rosa tunga, mörka tvärband och en lång, svagt gripande svans. Arten blir 40-45 cm lång, lever i fuktig skog, är mest aktiv i skymningen och på natten och lever i naturen nästan bara av sniglar. Den föder levande ungar, ofta många i varje kull, och vuxna djur är mycket foglig.

Familj: Scincidae Tidigare namn: *Hemisphaeriodon gerrardii; Tiliqua gerrardii; Hinulia gerrardii*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**40-45 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-20 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog och tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**20-30 °C**
Värmeplats	**33-36 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Vintervila	**16-22 °C** 8-12 veckor
Föda	**Insekter, frukt, färdigfoder, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Könsmogen	**22-36 mån.**
Kullstorlek	**10-30 ungar**
Dräktighet	**90-120 dagar**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Cyclodomorphus gerrardii har en smal, men kraftig kropp, välutvecklade ben med långa tår och vassa klor och en lång, svagt gripande svans som är ungefär lika lång som kroppen. Huvudet är stort med en tydlig hals och är bredare hos hanen än hos honan. Grundfärgen är skiffergrå till ljusbrun med mörkgrå till svarta tvärband, som är tydligast hos hanen. Tungan är rosa hos vuxna djur. Ungar är ljusgrå med kraftiga svarta tvärband, mörka fläckar på huvudet och blå tunga och mun, och de får de vuxnas färger under omkring tre månader. Helt mönsterlösa djur förekommer, och mönstren varierar från bestånd till bestånd.

Arten har bytt släkte flera gånger och har stått i *Hinulia*, *Hemisphaeriodon* och *Tiliqua*, och alla namnen kan ses i äldre litteratur. Släktet *Cyclodomorphus* hör tillsammans med blåtungskinkarna till en grupp stora australiska skinkar. Artnamnet hedrar den brittiske zoologen Edward Gerrard, som var John Edward Grays närmaste medarbetare på British Museum. Gray beskrev arten 1845.

Arten liknar *Tiliqua scincoides*, men är betydligt smalare, med mindre huvud, längre och smalare svans och längre ben. Blir den hotad lyfter den kroppen från marken för att se större ut och låter tungan vibrera snabbt. Vuxna djur rör sig långsamt, är mycket lugna och hör till de mest fogliga skinkarna. Ungar är skyggare och tömmer ofta tarmen när de lyfts. Arten kastar inte av svansen lika lätt som snabbare skinkar.

Utbredning och livsmiljö

Cyclodomorphus gerrardii lever i östra Australien, längs kusten och i bergskedjorna österut från trakten kring Cairns i nordöstra Queensland och söderut till Springwood i Blue Mountains i New South Wales. Arten finns både i kustnära trakter och i högre belägna områden. Typlokalen är osäkert angiven som Australien, men synonymerna är beskrivna från bland annat Rockhampton, Johnstone River och Herbert River i Queensland.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Arten lever i fuktig sklerofyllskog, regnskog och fuktiga delar av skogsmark, både på marken och i låg växtlighet. Den ligger gömd i lövlager, i ihåliga stammar och i springor i klippor och träd. På sommaren är den aktiv i skymningen och på natten, under de svalare månaderna också på dagen. Den smala kroppen är anpassad till tät undervegetation: i gräs och på grenar håller djuret bakbenen intill kroppen och rör sig med slingrande rörelser av kroppen och svansen, och den svagt gripande svansen används som stöd när det klättrar. Ungarna klättrar oftare än de vuxna.

Utbredningen sträcker sig över både tempererat och tropiskt klimat. Djur från den södra delen av området upplever svalare vintrar och kan vara inaktiva under längre perioder än djur från norr. Klimatet är fuktigt, och därför ska terrariets botten hållas lätt fuktig.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Arten gräver, men klättrar också lite i sneda grenar och korkbark, så en lätt klätterstruktur är ett plus. Större är bättre, och djuret använder all den plats det får.

Djuret hålls bäst ensamt. Två djur kan ibland klara sig tillsammans i ett stort terrarium med många gömslen, men de kan slåss, och två hanar får aldrig hållas ihop. Det ska finnas minst två gömslen på marken, oavsett om det är ett eller två djur.

Som bottenlager används minst 10 cm lös, lätt fuktig jord, till exempel en blandning av matjord utan gödning och kokosjord, med ett lager löv ovanpå. Djuret gräver gärna ner sig. Använd inte ren sand eller spån av barrträd. Ge korkbark, rotbitar och växter för skydd och vistelse, och lägg en flat sten under värmelampan. Använd aldrig en värmesten med inbyggt värmeelement. Terrariet ska ha ett säkert lock av nät, så att det finns både luftutbyte och ljus.

TEMPERATUR

Lufttemperaturen ska vara 25-30 °C på dagen, med en sval ände på 20-25 °C. Solplatsens yta ska vara 33-36 °C. Mät yttemperaturen med en infraröd termometer och lufttemperaturen i båda ändarna. Värmen kommer från en halogenspot eller en värmelampa ovanför nätet, styrd av en termostat.

På natten ska temperaturen sjunka till omkring 20 °C och inte under 18 °C. Blir det kallare används ett värmeelement utan ljus. En dräktig hona ska ha en solplats där temperaturen kommer upp i 36-37 °C.

En sval period på två till tre månader på vintern gynnar aveln. Sluta utfodra ungefär en vecka innan, och sänk sedan temperaturen under en till två veckor till 16-18 °C på natten och 20-22 °C på dagen. Släck eller dämpa ljuset, och låt vatten stå framme hela tiden.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten kommer från fuktig skog, och en luftfuktighet på 60-80 % är lämplig. Terrariet måste vara väl ventilerat. Håll botten lätt fuktig, men aldrig blöt, och spraya terrariet lätt en gång om dagen. En lätt besprutning stimulerar dessutom djuret att gå på jakt.

Ett gömsle med fuktig sphagnum underlättar hudömsningen, särskilt om hudrester fastnar på tår och svans. Vattenskålen är låg och bred och fylls så att lite vatten rinner ut på botten, vilket också underlättar hudömsningen. Byt vattnet varje dag.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Djuret är mest aktivt i skymningen och på natten och lever på skogsbotten, men har nytta av svagt UVB. Använd ett T5-rör avsett för skogsarter, placera det över solplatsen i ena änden, och håll UV-indexet under lampan på omkring 2-3 (Ferguson-zon 2), så att djuret själv kan välja mellan ljus och skugga. Det får inte finnas glas eller plast mellan lampan och djuret. Röret byts var 6:e-12:e månad, eftersom strålningen avtar även om ljuset ser oförändrat ut.

Ge en tydlig dag och natt med cirka 12 timmars ljus. Djur utan UVB kan få skelettförändringar av brist på kalk och D-vitamin, så UVB rekommenderas.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

I naturen lever *Cyclodomorphus gerrardii* nästan uteslutande av snäckor och nakensniglar, och de stora, platta tänderna längst bak i munnen används för att krossa snäckskal. Snäckor är därför den största utmaningen i skötseln. Använd snäckor från egen uppfödning, frysta matsnäckor eller uppfödda foderdjur i stället för vilda snäckor, som kan bära parasiter och gift. Snäckor från områden med snigelgift eller giftiga växter som oleander kan döda djuret.

De flesta djur tar också annan föda: daggmaskar, vaxmottslarver, mjölmaskar, nakna musungar och kycklingkött samt banan och mango. En pelleterad allätarblandning för zoologiska institutioner, uppblött i vatten och blandad med lite blötmat för hund (3:1), tas lätt och kan vara grundfoder, men fodret ska varieras så mycket som möjligt.

Ungar matas varje dag och vuxna varannan dag, med 4-10 snäckor per utfodring beroende på djurets storlek. Pudra fodret med kalk med D3 och ett multivitamin var andra till tredje utfodring, eftersom snäckor utan skal inte ger tillräckligt med kalk. Mata på kvällen, eftersom djuret är skymningsaktivt.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Vuxna djur hör till de lugnaste och fogligaste skinkarna. De rör sig långsamt och är lätta att lyfta. Ungar är skyggare och tömmer tarmen vid hantering, så hanteringen hålls till ett minimum tills djuret är vant vid dig. Skjut in handen under djuret i stället för att gripa uppifrån, och stötta hela kroppen och svansen. Ta aldrig tag i svansen. Låt djuret komma upp själv, och börja med korta stunder. Tvätta händerna efter hantering.

Djuret är mest aktivt i skymningen, och en lätt sprutning kan få det att gå på jakt. Håll hanarna åtskilda. Strider mellan vuxna är allvarliga, och två hanar får aldrig sättas ihop.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Djuren blir könsmogna efter omkring två till tre år, tidigast vid omkring 22 månader. Hanen har ett större huvud, en mer framträdande svansbas med tydliga hemipenisutbuktningar och är ofta tydligare randig. Honan har en rak svans och en mer rundad underkropp. Skillnaderna är först tydliga hos vuxna och kräver att flera djur av samma storlek kan jämföras. Ungar kan inte könsbestämmas säkert utifrån. Ta hjälp av en veterinär om du är osäker.

PARNING

I naturen sker parningen tidigt på våren under omkring sex veckor, och hanarna kan slåss under den perioden. En sval period på två till tre månader på vintern med mindre ljus ökar chansen till parning i terrariet. Uppvärmning och ljus sätts långsamt upp igen under ett par veckor, och utfodringen återupptas en till två veckor efter. Ungefär en till två veckor senare sätts honan in till hanen under uppsikt. Honan kan bita hanen och försöka fly i början, och är hon för våldsam ska djuren skiljas åt och prövas igen efter några dagar. Hanen griper tag i honan vid skuldran eller huvudet, och själva parningen varar ett par minuter.

Några hanar är inte intresserade, och några honor blir inte dräktiga trots parning. Flera djur av båda könen ökar sannolikheten för framgång.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Arten är levande födande. Dräktigheten varar tre till fyra månader och beror på temperaturen. Ungarna föds i naturen tidigt på sommaren. Honan solar mycket under perioden och ska ha en solplats där temperaturen når 36-37 °C. Ungefär en vecka före födseln äter hon mindre eller inte alls.

De flesta kullar är på 10-30 ungar, men kullarna varierar från omkring 5 till 67. Ungarna föds en i taget, med flera minuters mellanrum, och varje unge ligger hoprullad i ett fosterhölje, som den äter direkt efter födseln. Hela födseln tar från tjugo minuter till över en timme, beroende på kullens storlek. Honan kan äta obefruktade ägg efteråt.

INKUBATION

Det finns inga ägg att kläcka. Dräktigheten varar omkring 90-120 dagar. Svala temperaturer förlänger den, och för kalla eller för varma temperaturer kan ge missbildningar och dödfödda ungar. Honan ska ha samma temperaturer som annars med en varm solplats, och hon ska hållas ensam i terrariet. Flytta ungarna till varsitt terrarium så snabbt som möjligt efter födseln.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är självständiga från födseln och börjar genast söka efter snäckor. De är ljusgrå med kraftiga svarta tvärband och har blå tunga och mun, och de får de vuxnas färger under omkring tre månader. Ungarna är skygga i början och ska bo var för sig för att undvika stress och aggression, med solplats, lätt fuktig botten, gömslen och samma inredning som de vuxna. Ge samma slags foder som de vuxna i mindre portioner varje dag, och pudra med kalk.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på skötseln. De typiska är:

- Metabolisk bensjukdom av brist på kalk, D-vitamin eller UVB, särskilt eftersom skallösa sniglar inte ger tillräckligt med kalk. Det ger mjuka käkar och sneda ben.
- Förgiftning och parasiter från vilda sniglar. Sniglar från platser med snigelgift eller giftiga växter kan döda djuret.
- Hudömsningsbesvär om luftfuktigheten är för låg.
- Hudinfektioner och luftvägsinfektioner vid ett ständigt blött bottenlager eller för låg temperatur.
- Övervikt och fettlever av för fet föda.
- Inälvsmask hos vildfångade djur. Nya djur ska i karantän.

Uppsök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret tappar i vikt, slutar äta, andas med öppen mun eller verkar slappt.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.